

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1.50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadst. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer.

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petstvarica 20 vin., pogojni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštnine proste.

Štev. 55.

V Ljubljani, v sredo dne 9. avgusta 1911.

Leto I.

Nazori domobranskega ministra.

Zgodilo se je enkrat, da je vojaški minister v avstrijskem parlamentu slabo naletel. Njegov korporalsko-generalni ton, ki se smatra v kasarnah in po fevdalnih salonih za — ee — izraz militaristične — ee — vzvišenosti in — ee — samozvesti, ni imponiral v državnem zboru ampak je zbudil tako ogorčenje, da so se stare baroke in copi kar tresli. Glasovi, ki prešinjajo s strahom in grozo stotnike in majorje, celo polkovnike in brigadirje, zlasti kadar se približuje doba avanziranja in — penzioniranja, so nepričakovano našli v dvorani avstrijskega državnega zbora čuden odmev, posebno na oni strani, kjer sede socialni demokratje. Od one strani je zagrmelo iz ust poslanca Schubmeierja: Ekscelenca, Vaš prostor ni pred ljudskimi zastopniki! In ko se je čez nekaj časa odgodeni parlament zopet sešel, res ni bilo tedanjega domobranskega ministra več na njegovem mestu.

Od tistega časa se je opazovalo v obnašanju generalističnih ministrov nekaj izpremembe. V parlamentu in delegacijah je postal njih ton uljudnejši, umeknila se je prevzetnost uniforme napram civilistom, tupatam se je celo stvarno pokazalo nekoliko napredka. Ukazi vojnega ministrstva zoper trpinčenje vojakov so postajali resnejši, uvaževati so začeli vsaj ponekod ljudske zahteve, ki so jih zastopali socialni demokratje, pa so se vpeljale podpore za družine rezervistov, kadar morajo na orožne vaje, nekoliko se je zboljšala menaža itd.

To ni bil bistven preobrat. Načelo militarizma, ki je tako nasprotno demokratični brambovski ideji kakor noč dnevu, je ostalo nedotaknjeno. Svojo oblast je izkušal militarizem še bolj razpeti in svoje temelje utrditi; njegove zahteve so se še množile. Ali tudi majhni uspehi se ne smejo prezirati, zlasti kadar gre za stare, globoko vkoreninjene predsodke, med katerimi stoji vera v neizogibnost militarizma v prvi vrsti. Tudi če se institucija sedanje vojske ne da odpraviti s sedanjimi močmi, ni vseeno, kakšna je ta institucija znotraj in zunaj, kakšna je usoda onih, ki ji morajo služiti in kakšno je njeno razmerje napram ostalemu prebivalstvu.

Malenkostno zboljšanje zadnjih let je dajalo ljudstvu nekaj upanja, da pojde vsaj polagoma naprej, če ne skokoma, vsaj z drobnimi koraki. Naravno je, da zanima vsaka taka malenkost vse prebivalstvo; zakaj četudi je velika neresnica, da imamo „ljudsko vojsko“, je vendar vse ljudstvo vezano z vojsko; stari možje so bili vojaki, svoje sinove morajo dati k vojakom in sinovi sinov pridejo na vrsto, ko bodo očetje že črnovojniki.

Ali skromno upanje, da bo bolje, je nenadoma razdril domobranski minister Georgi s svojim govorom zaradi drohobiških dogodkov. Če bi šlo le za osebne nazore gospoda feldmaršallajntnanta, ki jih je izražal v svoji polemiki z opozicijskimi govorniki, bi bila mala skrb. Generalov je v Avstriji še dovolj in našel bi se tudi še tak, ki bi se dal poučiti, da se v parlamentu ne govori tako kakor v jezdarji. Ali zlo tiči bolj globoko. Militarističnim krogom že davno niso po volji novejša, bolj civilizirane oblike občejanja njihovih ministrov s civilistično svojatjo. V tistih krogih se je okamenil duh iz dobe absolutizma pa hoče da ostane armada skala, ob kateri se mora razbijati vse valovje modernih idej. Vojska ima po veri teh krogov ostati trdnjava resničnega absolutizma v okolici dozdevne ustavnosti.

Med demokratično strujo v javnem življenju in pravimi zastopniki militarizma je propad brez dna in brez mostu. Iz nasprotja, ki ga povzrokuje na eni strani nazadnjaška zakrknjenost in oblastnost, na drugi zahteva, da se tudi vojaščina prilagodi novemu času, je nastala tudi sedanja kriza v vojnem ministrstvu. S Schönaichom baje ne soglašajo prestolonaslednik. Ali že pred tedni se je napovedovala njegova demisijska in takrat je prišlo na dan, da mu visoki militaristični krogi najbolj zamerijo njegov molk vprico napadov na vojno izda drohobiških dogodkov.

Bolj kakor Schönaich je tem predstavnikom absolutnega militarizma ustregel Georgi. Z njegovim govorom so s svojega protidemokratičnega stališča lahko zadovoljni; ali ljudstvu je ministrov zagovor streljajočega vojaštva razkril ves prepad, ki so ga ministri v vojaških suknhaj zadnja leta skušali zakriti s koncilijantnimi oblikami. Georgi je ponujal poslancem tako povest o drohobiških dogodkih, kakor da je pridrla tolpa divjih razbojnikov v Drohobycz in žugala angelsko nedolžnim Löwensteinovim pristašem z barbaričnim pogromom, ki ga je streljajoča infanterija požrtvovalno in junaško komaj preprečila. Dosledno je minister tisto ljudstvo, ki ni pripadalo Löwensteinovi stranki imenoval sodergo (Pöbel). Neštetočrat je ponovil to besedo in gotovo je bil prepričan, da so bili s tem izrazom najbolj opravičeni smrtni strelji. Georgi ve in priznava, da preiskava še ni končana, kako se vodi mu je morda znano, morda pa neznano. Ljudje, ki so na Gališkem doma in poznajo gališke razmere, imajo največje dvome o tej preiskavi, ki je spretno znala iz priče napraviti obtožence. Sami sodniki pravijo, da ne verjamejo izjavam, ki so jih morali vzeti v zapisnik, češ da se je iz množice streljalo na vojaštvo. Georgi pa jemlje vse, kar se mu je reportiralo na škodo množice, za sveto, neomajno resnico in na podlagi teh reportov izreka svojo sodbo. Nezadovoljneži,

ki se niso dali meni nič tebi nič oslepariti za svoje glasove, so bili soderga. Ljudje, ki so udrli v Löwensteinov agitacijski lokal, odkoder je izhajalo sleparstvo na debelo, gotovo — pravi domobranski minister — niso bili kavalirji. Bržčas bi mu bilo razumljivo, da so poslanci razburjeni, če bi se bilo streljalo na kavalirje, ali pokalo se je vendar le „med sodergo“.

Poslanec dr. Diamand je odgovarjal ministru: „... Zavrniti se more ton, katerega se je brambovski minister posluževal v tej dvorani. To ni dopustno napram ljudem, ki jih minister ne pozna. Ali to je zelo značilno: Če imenuje minister ljudi, ki so na cesti, sodergo, strelja nadporočnik na to sodergo! To ni slučaj, to stališče, ki ga armada žal zavzema napram civilnemu prebivalstvu. Mi nismo soderga. To so državljani, ki vzdržujejo armado in vojsko, to so očetje vojakov, sami bivši vojaki, ki izpolnjujejo svojo dolžnost, od Vas, ekscelenca, pa zahtevam spoštovanje do teh ljudi. Če nimate svojih vojakov tako v oblasti, da streljajo, kadar hočete Vi (v Drohobczu so namreč streljali brez komande), tedaj je denar za vojsko izmetan, tedaj smo izgubljeni še preden se prične vojna“.

Diamandova kritika je zadela jedro. In to je treba poudariti: Dne 28. julija ni govoril v poslanski zbornici general in minister Georgi. Govoril je protidemokratični militarizem.

Odgovor kraškemu državnemu poslancu.

Nabrežina, 8. avg.

Gospod dr. Gregorin, kraški državni poslanec, ne čita „Zarje“. Zato ima pa prijatelje, ki se ne sramujejo delavskega lista. Ti prijatelji so ga opozorili, da ga je naš list napadel zaradi njegovega glasovanja proti uvozu argentinskega mesa in je na naše napade odgovoril v „Eдинosti“ od dne 6. avg.

Dr. Gregorin pravi: Ni res, da sem glasoval proti uvozu argentinskega mesa, pač je pa res, da sem glasoval proti predlogu poslanca Reumanna, ki je bil sprejet tudi od draginjskega odseka, s katerim se je poziviljalo vlado, naj brez oziroma na ugovor ograde vlade, dovoli neomejen uvoz prekomorskega zunanega mesa. Dr. Gregorin se je hotel poslati s svojimi volilci in čitatelji, pa se je poigraval z besedami. Kaj se ne pravi glasovati proti stvari, ako se glasuje proti predlogu, ki ono stvar zahteva? Ako je dr. Gregorin glasoval proti Reumannovemu

predlogu, ki je zahteval uvoz prekomorskega mesa, je tedaj glasoval proti uvozu. Stvar je tako logična, da je razumljiva tudi učencu prvega razreda ljudske šole.

Ampak dr. Gregorin pove tudi, zakaj da je glasoval proti predlogu: Zato ni glasoval, ker se predlog ni oziiral na pogodbo z Ogrsko, ki obstoji, naj je nam prav ali ne. Dr. Gregorin se lahko dela nevednega, kolikor hoče. Mi imamo pravico opozoriti ljudstvo na dozdevno nevednost njegovo. Da pogodba obstoji, to vemo. Vprašanje je pa, kakšna je pogodba in v koliko se je sme jemati v poštev pri tem vprašanju. Dr. Gregorin ve, in ako ne ve bi moral vedeti, da na podlagi pogodbe z Ogrsko od dne 8. oktobra 1907, ne more ogrska vlada prav nič ugovarjati uvozu prekomorskega mesa v Avstrijo. Tozadevni ugovor ograde vlade in izjava barona Gautsche temelji na tajni pogodbi, ki jo je sklenil z Ogrsko Weiskirchner brez vednosti parlamenta in ki jo je Bienenrothova vlada izdala v obliki dodatnih dispozicij k pogodbi kot vladno naredbo. Te dodatne dispozicije k §. 20. pogodbe pa postavljajo pogodbo samo na glavo, ker gredo daleko preko določb v navedenem paragrafu. Vlada sama pa nima nobene pravice dodajati od parlamenta sklenjenim pogodbam take dispozicije, ki spremenijo smisel pogodbe in jo tako rekoč razveljavljajo. Vlada je pač eksekutivna, nikakor pa ne zakonodajna oblast. Ako torej vlada nima pravice delati pogodb brez in preko parlamenta, niso od nje nurejene pogodbe za parlament obvezne. Čemu naj torej resna parlamentarna stranka jemlje v poštev ugovore od katere si bode strani, ako ugovori temelje na naredbi, ki je bila izdana protizakonito? Jemati take ugovore in naredbe v poštev, se pravi omalovaževati, kršiti že itak preomejeno moč ljudskega zastopstva. Dr. Gregorin ima prav samo tedaj, ako se je dal izvoliti, da bo kot ljudski poslanec pomagal vladi pri kršenju pravice državnega zbora. Pa recimo, da so vladne dispozicije obvezne. Tedaj bi imel poslanec Friedmann še vedno prav, ki trdi, da niti v smislu vladnih dispozicij ne obstoje primere, po katerih bi bil ugovor ograde vlade upravičen. To se pravi, da ni sedaj nobenih nevarnosti v zdravstvenem in higienskem oziru, o katerih govori § 12. ministrske naredbe. Zakaj se torej dr. Gregorin po nepotrebnem skriva za to pogodbo. Raje naj bi bil povedal, da se je ustrašil Gautscheve izjave. S tem odstavkom v svoji izjavi je dr. Gregorin naravnost osmešil parlament in povedal javnosti, da je vsa slovenska delegacija na Dunaju samo smešno orodje in orožje v rokah vlade in agrarcev. Da mu pa delavstvo zaradi tega ne more biti hvaležno, se razume samo po sebi.

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

— Prvikrat vidi fabriške delavce! — je pojasnil Ribin. — Pravi, da so čisto posebni ljudje...

— Zakaj? — je vprašal Pavel. Jefim si je razljudno ogledal Andreja in dejal:

— Ostre kosti imate. Kmetje imajo okroglejše...

— Kmet stoji mirneje na nogah! — je dostavil Ribin. — Pod seboj čuti zemljo, četudi ni njegova, vendar čuti zemljo! A fabriški delavec je kakor ptica — domovine nima, ne doma, danes — tukaj, jutri — tam! Tudi baba ga ne zadržuje; če mu ni kaj po godu — pa hajdi! Pa poišče drugje kaj boljšega. A kmet hoče izboljšati vse okolo sebe, ne da bi se ganil z mesta... Aha, mati je prišla!

In Ribin je odšel v kuhinjo. Jefim je stopil k Pavlu in ga ves v zadregi vprašal:

— Ali mi posodite kakšno knjigo?

— Drage volje! — je odgovoril Pavel.

Oči so se mladeniču željno zaiskrile in urno je dejal:

— Vrnem vam jo! Naši ljudje vozijo v bližini smolo, pa vam jo prinesejo. Torej, hvala lepa! Dandanes je knjiga kakor sveča po noči...

Ribin se je vrnil oblečen, trdno prepasan in je dejal Jefimu:

— Pojdiva, čas je že!

— Zdjaj hom pa bral! — je vzkliknil Jefim pokazavši na knjige in se široko nasmejal.

Ko sta odšla, je Pavel živahno vzkliknil proti Andreju:

— Ali si videl zlodeje?...

— Da-a! — je zategnjeno odgovoril Malorus.

— Kakor oblaki na zatonu... gosti, temni se počasi vlečejo...

— Ali je to Mihajlo? — je vzkliknila mati. — Kakor da ne bi bil nikoli v tovarni! Popolnoma se je pokmetil... Kako strašen je!

— Škoda, da te ni bilo tu! — je dejal Pavel Andreju, ki je sedel za mizo, in čemerno gledal na svoj kozarec čaja. — Videl bi bil srce, ko zmerom govoriš o sreči! Ribin mi je pošteno podkuril... potolkel me je, zadavil! Nič mu nisem mogel odgovoriti... Kako nezaupečen je napram ljudem... kako malo jih ceni!... Strašno moč ima, kakor pravi mati, ta človek v sebi!...

— Videl sem! — je dejal Malorus. — Otrovali so ljudi! Če se vzdignejo — porušijo vseprek! Golo zemljo hočejo... vse opustošijo, vse izrujejo!...

Počasi je govoril; očitno je bilo, da premišlja o drugih rečeh. Mati se ga je oprezno dotečnila:

— Otresi se drugih misli, Andrijuša!

— Potrpajte, mamica! — je tiho in prijazno prosil Malorus. — Vse to je tako — podlo... če tudi nisem želel tega! Potrpajte!

Zdajci se je vznemiril, udaril s pestjo po mizi in dejal:

— Da, Pavel, kmet opustoši zemljo, kadar se postavi na noge! Kakor po kugi — požge vse, da upepeli vse sledove svojih krivic...

— A potem nam je na poti! — je tiho pripomnil Pavel.

— Naša stvar je, da preprečimo to! Naša stvar je, Pavel, da ga zadržimo! Od vseh smo mu najbližji... nam bo verjel... za nami pojde!

— Veš, Ribin predlaga, da bi izdajali časopis za kmetel — mu je Pavel sporočil.

— In to moramo! Čim preje!

Pavel se je nasmehnil in dejal:

— Žal mi je, da se nisem razgovoril z njim!

Malorus si je otrl glavo in mirno pripomnil:

— Se že še pomenimo! Ti kar igray na svojo flauto; kdor ima vesle noge in mu niso na zemljo prirasle, bodo plesali na tvojo godbo! Prav je rekel Ribin — zemlje ne čuimo pod seboj... a tega tudi ni treba, ker je naša naloga, da jo zdramimo... Če potresemo enkrat — se odkruši nekaj ljudi, če potresemo vdrugeč — jih odpade spet nekaj!...

Mati je smeje dejala:

— Tebi, Andrijuša, je vse preprosto!

— Seveda! — je dejal Malorus. — Saj tudi je preprosto!

In mrko je dostavil:

— Kakor življenje!

Čez nekaj minut je dejal:

— Na polje pojdem sprehajati se...

— Po kopanju? Vetrno je, prepahalo te bo!

— ga je opozorila mati.

— To ravno hočem! — je odgovoril.

— Glej, da se ne prehladiš! — je prijazno dejal Pavel. — Lezi raje, pa zaspi!

— Ne, na polje pojdem!

Oblekel se je in molče odšel...

— Težko mu je! — je pripomnila mati in vzdihnila.

— Veš kaj, — je dejal Pavel — lepo bi bilo, da ga po vsem tem tikaš!

Zamišljeno se je ozrla nanj in zamišljeno odgovorila:

— Sama ne vem, kako je to prišlo... kar samo od sebe! Tako blizu mi je... da ti ne morem povedati!

— Dobro srce imaš, mama! — je tiho izpregovoril Pavel.

— Če je tako — sem vesela! Če bi le mogla tebi... in vam vsem... kakor koli pomagati! Če bi le znala!...

— Ne boj se, to se že naučim!...

Tiho se je zasmejala rekoč:

— Kako naj se ne bojim!

— Lepo, mama! Le molčiva o tem! — je dejal Pavel. — Vidi, da te ljubim... in da sem ti prav zelo hvaležen!

Mati je odšla v kuhinjo, da ga ne bi zmotila s svojimi solzami.

(Dalje.)

Nadalje pravi dr. Gregorin, da za Reumannov predlog tudi zaradi tega ni glasoval, ker se imenovani predlog ni oziral na življenjske pogoje domače živinoreje niti za služaj, ako bi bili domači živinorejci v stanu preskrbljati naše konsume mesa s ceni domačim mesom in to tem manje, ker sem zastopnik po večini kmečkih okrajev. Da je to predrzno, je razumljivo. Kar nas ni poslane, imamo še vedno toliko pameti v glavi, da ne bomo hodili v Argentinijo po meso, ako ga bomo imeli doma dosti in poceni. Pa bi se moral tudi dr. Gregorin sam spomniti, da so socialni demokratje že leta 1907. stavili predloge za povzdigo živinoreje. Ako smo bili že leta 1907. za to, nam menda ne bo očitno, da smo na svoje predloge pozabili ali jih celo zavrgli. Že leta in leta se nam obljublja ceno domačega mesa, pa se zahteva sedaj od nas, da bi še nadalje od obljub živeli.

Dr. Gregorin je poslanec kmečkih okrajev. Naj nam dr. Gregorin blagovoli povedati, koliko se je na Krasu prodalo goveje živine zaradi profita in koliko zaradi tega, ker je kmetje niso mogli več rediti. V Gregorinovem okraju imamo pač revne kmete, ki ne bodo nikdar z živinorejo delali profitov. In sodr. E. Kristan je imel čisto prav, ko je dejal, da se na Krasu kmetu zlasti slaba godi, kadar mora živino prodajati. 95% kmetov na krasu redi govejo živino — če jo sploh redi — pač zato, da z njo obdeluje polje, ali pa za to, da se z mlekom, ki ga dobivajo od nje, za silo prežive ob najhujših časih. Samo če je v stiski, proda kraski kmet svojo živino. Ker pa imamo na trgu malo živine, mora kmet, kadar mu razmere dovoli, da si jo znova nabavi, drago plačati. Kje je torej korist Gregorinovih volilcev, ako se prepove uvoz argentinskega mesa in balkanske govedine? Odkritostrenejše bi bil dr. Gregorin ravnal, ako bi bil kar naravnost povedal, da mu gre za interese par bogatašev iz njegovega okraja. Kaj pa poreko, gospod Gregorin, Vaši narodni delavci in delavci sploh? Mari niso v Vašem okraju tudi Nabrežina, Zgonik, Repentabor. Ajdovščina in še nešteto drugih vasi, kjer žive sami delavci, med njimi mnogo železničarjev? Teh pač ne morete niti s zofizmi pomiriti, ako so spoznali Vaše protiljudsko glasovanje. In zakaj je dr. Gregorin toliko in toliko govoril o narodnih dolžnostih poslancev, o potrebi narodne solidarnosti med vsemi sloji, ako pride sedaj na dan z interesnim zastopstvom veleposestnikov. Braneč koristi redko sejanih kraskih veleposestnikov je dr. Gregorin v svojem narodnem navdušenju pozabil na slovenske delavce, ki leta in leta že prosijo košček boljše vsakdanjega kruha.

Napadi na dr. Gregorina so torej popolnoma opravičeni. Za danes naj zadoščajo te opazke; da pa dobe dr. Gregorin in njegovi volilci še nekoliko pojasnil, se tudi razume. A. Ž.

NOVICE.

* **Koliko nese letanje po zraku?** Do ba velikih zračnih tekem je za letoš pri kraju; velika darila in nagrade so razdeljena in celo vrsta držnih zračnih pionirjev, ki pred nekaj meseci niso imeli drugega kot dober kos poguma, so danes slavni in — imoviti. Pri nemškem obletu so razdelili med zmagovalce 530 tisoč kron, pri evropskem obletu 451 tisoč kron, pri angleškem pa 245 tisoč kron. Za polet Pariz—Madrid in Pariz—Rim sta bili

razpisani nagradi po 144 tisoč kron. Glavni „dobitek“ v zračni loteriji je zadel Beaumont (Bonion), ki je tekom treh mesecev dobil 490 tisoč kron; na evropskem obletu je dobil 147 tisoč kron, na angleškem 240 tisoč kron in kot zmagalet Pariz—Rim 93 tisoč kron. Njegov najnevarnejši tekmeč Vedrine je prejel okroglih 190 tisoč kron. Na tretjem mestu je Garros s 144 tisoči kron. Seveda ne ostanejo zrakoplovcem cele vsote v žepu; navadno imajo s tovarnami letalnih strojev pogodbe, da pripada polovico dobitkov tovarni, ki preskrbuje letalni stroj in motor.

* **Umetnica in oblačna morala.** Francosko darilo mesta Rim je dobila letos umetnica Heuvelmans. S tem darilom je združena prijetnost, da odlikovani umetnik tri leta zastoji stanuje v vili Medici v Rimu. Doslej so tam izključno bivali sami umetniki, ki niso radi med seboj trpeli svojih tovarišic. Omenjeno odlikovanje pa je sedaj vzbudilo med francoskimi umetniki strašno ogorčenje in vsi njihovi vsakdanji pogovori se sučejo okrog vprašanja: „Ali sme spati umetnica v palači Medici?“. Etna ženska med umetniki? In v svoji farizejskosti so nekateri predlagali: Čez dan lahko biva v palači, spat pa naj hodi v palačo Farnese. Ta palača je pa last francoskega poslaštva in se nahaja na nasprotnem koncu mesta Rima.

* **Stražnik in oficir.** Militaristični stebri kapitalizma imajo tudi konflikte z varuhi javnega miru in redu. Kako surovo se znajo obnašati „dostojni oficirji“ proti preprostim, svojo službo izpolnjujočemu stražniku, kaže slučaj, ki se je nedavno dogdil v Monakovem. Poročnik Eberle je neki majnikov večer vzbujal s svojo pijanostjo splošno pozornost pasantov obljudejše ulice. Na cesti je opravičal svojo potrebo. Mimo je prišel civilni stražnik in pozval poročnika, naj mu sledi na policijo. Natrkani poročnik se je z vso silo branil; a stražnik ga je prijel za vrat in ga nekaj časa peljal po ulici. Kmalu pa se je poročnik zavedel svojega dostojanstva, začel je hruliti, zmerjati in nazadnje pretepati stražnika. S pomočjo drugih tovarišev jo stražnik vendar pripeljal „dostojneža“ na komisarijat, kjer se je od sile surovo obnašal. Ta čin je moral vojaško sodišče soditi. In kazen? Obsojen je bil na en mesec ječe in pet kron globe. Kako pa sodijo civiliste v takih slučajih?

* **Alkoholni kapital in časopisje.** Iz Draždan poročajo 7. t. m.: Na večeršnjem protialkoholnem zborovanju je nastal velikanski hrup ob poročilu sodnika dr. Poperta o časopisju in alkoholnem kapitalu, v katerem je konstatiral veliko nevarnost, ki preti neodvisnosti nemškega časopisja od te plati. Ogorčenje je še naraslo, ko je socialno demokratični pisatelj Davidson omenjal, da je pred kratkim pivovarska zveza objavila članek v draždanskem uradnem listu in v celi vrsti drugih nemških listov.

* **Železničarji proti vojni.** Pretečeni teden je bil v Parizu kongres železniških delavcev, ki se je odločno izrekel zoper bojne spletke meščanskih vlad, zlasti pa je protestiral proti maročanski politiki, katero bi v slučaju vojne moral poplačati proletarijat s svojo krvjo.

* **50 otrok utonilo.** V Areni pri Stradelli v Italiji se je v nedeljo zgodila strašna nesreča. V reki Averi se je kopalo mnogo otrok. Petdeset njih je prišlo v tolmun, pograbila jih je močna struja, pa so vsi utonili. Vsi rešilni poizkusi so bili brez uspeha.

* **Socialist vodja napuljske najdenišnice.** Davno je bila napuljska najdenišnica na strašnem glasu: Izmed 260 otrok jih je v enem samem letu umrlo 230. To je nazadnje vendar tudi pokrajinski upravi, ki ima oskrbovati najdenišnice in blagajnice, šlo za kožo. V pokrajinskem svetu je en sam socialistični zastopnik, odvetnik Lucii. Njemu je sedaj izročeno vodstvo najdenišnice. To je prvi načelnik dobrotelnega zavoda na Napuljskem, ki je socialist.

* **Brezno v Brindisiu.** Iz Rima poročajo: V mestu Brindisi so delavci kopali zemljo za stavbo nove železniške proge. Naenkrat je pred njimi zazijalo strašno globoko brezno. Doslej še ni dognano, če gre za naravno razpoklino, za rov kakšnega starega rudnika ali pa za ogromno grobnico.

Shod železniških delavcev v Ljubljani.

V pondeljek zvečer je bil v gostilni „International“ na Resljevi cesti shod železniških delavcev, na katerem so poročali v slovenskem jeziku sodrug Kopač iz Trsta in v nemškem jeziku sodruga Poček in Dušek z Dunaja o delovanju osrednjega delavskega odbora za zboljšanje položaja železniških delavcev, o gibanju železničarjev ter o pomenu in koristi močne železničarske organizacije. Sodrug Hirsch je otvoril zborovanje, nakar so takoj sledila obširna poročila vseh treh poročevalcev, ki so v kratkih potezah očitavali splošno stališče železniškega delavstva in njega boje v letih 1905 do 1910, kakor tudi uspehe teh bojev do lanskega leta.

Delavstvo je s svojo organizacijo doseglo ureditev temeljne mezde, časovno napredovanje in je lansko leto prodrlo pri upravi s svojo glavno zahtevo, da se je ustanovil provizijski fond, da je tako železniški delavec na stara leta preskrbljen oziroma njegova družina. Popreje je dobival delavec po 40 letih svojega napornega službovanja nekako „miloščino“, katere visokost pa je bila res odvisna od milosti visokih gospodov. S pomočjo socialnodemokratičnih poslancev se je dalje osrednjemu odboru posrečilo pri upravi južne železnice izposlovati male dopuste. In ravno v tem boju za dopust se kaže podjetje južne železnice bolj naklonjeno tej delavčevi zahtevi nego c. kr. državne železnice. Odbor je izposloval, da se sme delavec, če gre enkrat na dopust, tudi zastoj voziti.

Poročevalci so v svojih nadaljnjih izvajanjih opozarjali posebno ljubljanske delavce s proge na nekatere razvade, ki jih prakticirajo predstojniki raznih sekcij. Sekcijski inženirji zanemarjajo v Ljubljani in tudi ponekod drugod jasna, v cirkularjih obsežena določila, ki dovoljujejo delavcem nekaj pravic in udobnosti. Povsod drugod uživajo delavci te udobnosti in osrednji odbor bo moral v tej stvari intervenirati pri upravi. Delavci imajo sedaj pravico vpogledati v knjige o svoji mezdi in nihče mu ne more tega ubraniti.

Vsi poročevalci so se dotaknili bojev, ki čakajo železničarjev v bodočnosti, viharjih bojev, ker hočejo delavcu odvzeti že davno priborjene pravice. Z bajonetmi, policijskimi sabljami in puškami hočejo zadušiti gibanje železničarjev, kakor se je blagovolil izraziti dvorni svetnik dr. Schmitz, ko je prišla k njemu železničarska deputacija zaradi zbolj-

šanja razmer. Vsi govorniki so povdarjali resnost položaja, ki zahteva, da je vsak železničar na svojem mestu, da se vsaka mladost odstrani iz organizacij, katerim skuša vlada zavreti nadaljni razvoj z novim kazenskim zakonom, in posebno § 423 načrta novega zakona pomenja najhujši, naravnost proti železničarjem naperjeni atentat na koalicijsko pravico. Železničarjem bo odvzeta možnost, delati po predpisih in vsakemu, ki bi skušal ovirati javni promet na železnicah, pošlah itd., grozi zakon z ječo od enega leta do desetih let. Železničarskim organizacijam tudi ni naklonjena nova službena pragmatika, katere zakonski načrt že leži izgotovljen v finančnem ministrstvu in katera določuje, da bodo smeli železničarji le takrat v kako društvo vstopiti, če jim bo vlada v to dovolila. Pristop k raznim patriotskim in veteranskim društvom bo vlada naravno dovoljevala brez vsakega pomisleka; nasprotno pa bo zabranjen vstop v bojno organizacijo, katero skuša s takimi zahrbtnimi zakonskimi določili uničiti. Končno so konstatirali poročevalci posledno delovno zvezo v prid vseh železničarskih kategorij in pozivljali zbrane organizirane železničarje, da se otrasejo sedanje mladosti in z navdušenjem širijo misel organizacije!

Ljubljana in Kranjsko.

— **Papež je izdal napovedano pisanje proti časopisju** in ga je naslovil na milanski episkopat. Od Jegličevih pastirskih pisem se razlikuje papežovo v tem, da ne napada socialističnega in liberalnega časopisja, ampak katoliško, seveda tisto katoliško, ki ni dovolj prenapeto za papežev in njegovih svetovalcev okus. Papež se pritožuje zaradi katoličanov, ki se premalo ali pa sploh ne brigajo za svete pravice vere in svete stolice; to zaveda posebno tiste katoliške liste, ki prepuščajo svoje katoliške čitatelje mnenju, da škoda vere vsled ropa cerkvenega imetja nič ne pomeni in ki se nič ne brigajo za nedostojni položaj svetle stolice. Sveti oče jim tudi očita, da hvalijo pesnike, katerih dela so polna zmot, pa toži, da prihajajo v katoliške družine in da jih čitajo celo duhovniki. Taki listi napravijo med katoličani še več škode kakor cerkvi sovražno časopisje. — Ko smo vse to prečitali, nam je odleglo. V bolj vročem olju kakor mi se bodo cvrli katoliški uredniki. Kajpada ne bomo tam doli našli Slovenčevih, Domoljubovih in Angeličevih redaktorjev, zakaj njim ne more papež očitati klerikalne mladosti. Če bi imeli toliko moči, kolikor kažejo želja, bi bil Pij X. že davno obercesar vsega sveta. Zato pa se je tudi našim katoliškim žurnalistom zgodila velika krivica. Papežev državni tajnik Merry del Val je namreč sočasno klerikalnemu listu „Unità Cattolica“ v Firenci brzojavno poslal papežev blagoslov. Unità Cattolica zna res pošteno hujskati in kliče vsak dan ogenj in žveplo nad nevernike. Ali kar zna italijanski list, zna naš „Slovenec“ prav tako imenitno. Zakaj torej ne bi dobili tudi v Katoliški Tiskarni brzojavnega blagoslova?

— **Tiskarsko pevsko društvo „Frele Typographia“**, ki je med delavskimi pevskimi društvi na Dunaju posebno čislano, prireditelj društven izlet na jug ter se ustavi približno tri ure tudi v Ljubljani. To je prvi izlet, ki ga prireja društvo v inozemstvo, da spozna tuje narode in njih šege, da si njegovi člani ogledajo še neznane kraje in njih prirodne krasote, obenem pa da sklenejo nove

SPISAL E. K.

Ne ubijaj!

(Dajle.)

II.

V gostilni Andrije Jabuke v Gudari že davno ni bilo nobenega gosta več. Tudi Andrija bi bil že odšel v posteljo, ako mu ne bi bil poplej naznanil, da pridem. Ko sem s Savo vstopil, ga je bilo treba šele zbuditi, zakaj res je bil v kotu poleg velike peči zaspal in bilo je pač tako, da bi imeli tatovi lahko opravilo. Andrija pa se v tem oziru menda ni ničesar bal ter imel najbrže vse ljudi za tako dobre, ali pa za tako imovite, kakor je bil sam.

Sava ni prav vedel, ali naj bi začel zaradi gostilničarjeve zaupljivosti filozofirati, ali pa naj bi se kregal, ker naju ni pričakoval buđen. Toda zgodilo se ni niti prvo niti drugo, kajti prve besede, ko se je zbudil so bile: „E, živio! Vse je bilo pripravljeno, večerja, vino in postelja. Takoj prinesem kaj dobrega na mizo“.

In izginil je tako urno, da se je bilo kar čuditi njegovi gibnosti. Ne glede na to, da Sava sedaj ni imel pripravnega poslušalca ne za modro razmotrivanje, ne za ukore, sploh ne bi bilo umestno, odvajati misli od obljubljenih in pričakovanih dobrih reči.

„Bila je vendar poštena hoja“, sem dejal odločivši nahrbtno malho, pa sem sedel na lesni kmečki stol.

„E, nu, vino bo že popravilo“, je odgovoril Sava. „Treba je zahvaliti gospodu bogu, da nam daruje utrujenost; odtod prihaja glad, ki napravi vsako jed boljše kakor sol.“

V tem se je Andrija, dobro natovorjen, vrnil. Vedel je, kaj se spodobi, in zato je pokrnil vso mizo s pisanim prtom, preden je postavil nanjo veliko, z vinom napolnjeno steklenico, skledo z okajenimi rebri in s suho domačo klobaso, hlebec kruha, krožnike vilice in nože, in ko je bilo vse gotovo, nama je zaželel dober tek Sava ni mogel molčati, pa je dejal, da nam ne bi njegova želja nič pomagala, ako ne bi bila sama z božjo pomočjo poskrbela za potrebno lakoto. In da dokaže važnost svoje trditve, je izlil polno časo vina v goltanec, zaklical „na zdravje“, pa se polotil jedi. Med tem ko sva marljivo skrbela za svoje telesne potrebe, je pripovedoval Andrija, da je pripravi zame navadno sobo, Sava pa da bo lahko spal v sosedni izbi, ki je slučajno prazna.

„Je že prav“, je stari lokavo pomežiknil, „je že prav, če le ni ženščin v sosedstvu. Kajti rajši grem na seno, kakor da bi prišel v izkušnjava“.

„Ohoj“, se je Andrija porogal, „le nikar ne govori, kakor da bi imel vrag pri tebi še kaj takega pričakovati“.

„E, e, dragi moj, tega ne razumeš. Kdor tako zmerno živi kakor jaz, si ohrani mladost za stara leta. He, mar misliš, da boš pil in jedel kakor jaz, kadar se bo Metuzalem tako po tebi oziral, kakor se sedaj po meni?“

Sava je res razvijal občeudovanja vredn

tek. Zdelo se je, da mu je izginil zadnji sled utrujenosti. Tudi jaz sem se počutil za čudo svežega, pa sem vprašal gostilničarja, ali zahteva njegov hišni red, da grem spat.

„Gospodine, saj veste, da lahko storite, kar vam je všeč. Toda kaj bi tukaj družega, kakor spali?“ se je Andrija čudil.

„Sava mi hoče nekaj pripovedovati“, sem odgovoril.

Gostilničar je pogledal starega.

„E, mar si je izmislil zopet kakšne laži? Nikar mu ne verjemite, gospod. Če bi bilo vse resnično, kar je baje doživel, bi moral biti že dvesto let star in zemlja bi morala biti dvakrat večja, da bi se bilo moglo vse zgoditi, kar pripoveduje“.

„Ne mešaj se v take reči“, je Sava ugovarjal, premotrjujoč vsebino steklenice, ki se je že približevala kraju. „Ako greš na Vukovo brdo, vidiš Gudaro vse drugačno kakor s Kapele in od Male Doline se ti zdijo zopet čisto drugačna. Enkrat se pripoveduje kakšna reč tako in drugič tako, pa vendar je vedno ista reč, kajti resnica ima mnogo strani in življenje bi bilo kaj pusto, če bi moral človek peti vedno le eno pesem. Kajpada ne moreš reči: Steklenica je polna, kadar je prazna. To moraš razumeti, kajti za to si krmar“.

Andrija je pojmlil ter odšel s steklenico. Sava pa je nagovoril zopet mene:

„Gospod, gotovo vas ne nalažem, kajti kadar je govoriti resnico, je greh natočiti človeku vode namesto vina. Če se pa kaj pripoveduje, kar se ni nikdar zgodilo, tedaj to ni

laž ampak povest. Seveda — kdo ve, če se niso tudi take reči nekdanj zgodile, kajti kako naj bi nam prišlo kaj na misel, česar ni bilo nikdar? — Eh, vseeno! Povedati vam hočem samo resnico, če niste pretrudni ter me hočete poslušati“.

Res me ni nič mikalo spati in željan sem bil slišati Savino povest. Andrija je prinesel vina in ker nisva ničesar več potrebovala, nama je zaželel lahko noč in šel spat. Sava pa si je nabasal pipo, prižgal, prekrižal roke na prsih ter jel pripovedovati.

III.

„Jutri pojdeva mimo Črne jame“, je začel starec, „in tedaj bote videli, če imam prav. Tam poje veter svoje lastno pesem; razumeli jo bode, kadar slišite povest. Nekdanj je bila tam prav blizu propada mala vas in celo cerkva je bila tam. Sedaj pa je izginilo vse.“

„Eden je šel v svet iskati dela, pa se ni več vrnil; drugi se je odselil v Ameriko in je ostal tam; zopet drug se je izgubil tja preko v Bosno, a nekateri so šli na morje. Zakaj koze niso smele več v hosto, drva se tudi niso smela jemati iz gozda — in kako naj bi ljudje živeli? Ko je ostal samo še pop z nekaterimi starimi ljudmi, niso vedeli, kaj naj bi sami počeli, kajti stari niso bili več za delo in tedaj tudi za popa ni bilo več kruha in vina. Zato so se pogovorili, kaj naj store; pop se je pripravil za pot, pa jo je odmahal in nekako je prišel v Senj.“

(Dajle.)

H. Suttner, Ljubljana

Mestni trg (nasproti rotovža) in Sv. Petra c. 8.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

== Pripravna birmanska darila. ==

Lastna tovarna ur v Švici. Tovarn. znamka IKO.

== Ceniki zastoj in poštne prosto. ==

vezi s tovariši, s katerimi se niso osebno znani. Marsikomu pa bo dal izlet tudi priliko, da obnovi stara znanstva in prijateljstva. Izletniki se odpeljejo z Dunaja s posebnim vlakom v soboto ob 5:30 popoldne ter dospo v Ljubljano v nedeljo jutraj ob 5:22 in ostanejo tukaj do 8:10 popoldne. Razkazovanje mesta Ljubljane prevzamejo člani tiskarskega društva, ki pozdravi svoje tovariše deputativno. Predsednik dunajskega društva sodr. Zörer je rojen Ljubljancin. Izletniki zajtrkujejo v kavarnah „Evropa“ ter Narodna kavarna. Razen tega dospo z gorejskim vlakom ob 7:10 člani piskarskega društva „Eintracht“ iz Inomosta, ki bodo potem skupno z Dunajčani poleteli dalje v Postojno, Trst in Benetke. Spotoma si ogledajo Postojnsko jamo. V Trst pridejo v nedeljo ob 4:40 popoldne, da si drugi dan ogledajo tržaške znamenitosti. V Benetke se odpeljejo v ponedeljek ob 12. ponoči in pridejo tja ob 6. jutraj. V Benetkah si ogledajo mesto in njegove krasote, obiščejo otoka San Giorgio maggiore in Lido, prirede serenado na morju, v sredo opolnoči pa se vrnejo v Trst, odkoder se popno v četrtke jutraj še skupno na Občine. Tam se udeležniki razidejo, ter se po prosti volji vrnejo domov. Dunajskim gostom želimo, da bi iz naših krajev vzeli najboljše vtiske s seboj.

— **Zvonovi, zvonite!** Sedaj se je tudi „Sl. Narod“ uležel zaradi impertinence, s katero pobožna hinavščina v Ljubljani noč in dan muči prebivalstvo. Mi smo že davno obsojali to brezvestno prepotenco. „Rdeči Prapor“ je že pred leti ponovno opozarjal na to, da je hudobija sekirati počitka potrebne in celo bolne ljudi z vsiljivim, nemelodičnim zvonjenjem; ali razume se, da je bilo vse bob v steno. Tako bo pa tudi ostalo, dokler se ne zdrimi prebivalstvo pa ne priredi akcije, ki bo črnim teroristom brnela po ušesih kakor njih nezmiselnost klenkanje trudnim ljudem, ki potrebujejo spanja, ali pa takim, ki morajo tudi po noči z delom izvrševati svojo dolžnost. Kdor koli je že kdaj imel bolnika v družini, nam bo potrdil, da je zlasti nočno zvonjenje hujše kakor pa marsikatera bolezen sama na sebi. Včasih se trudite ure in ure, da bi trpečega reveža, ženo ali pa otroka potolazili in pogoma zazibali v spanje. Končno se vam je posrečilo, a pri tem ste se sami utrudili, da se komaj držite na nogah. Tu — cikl klenk, bim bam bom bum — in vse je izgubljeno. Ali pa imate delo, morate študirati. Čakali ste kakor na trnju, da se utiša ulica in hiša, kajti miru potrebujete miru! Pripravite si knjige, beležke itd., polagoma dobite pregled in zveze, zdajdaj boste lahko začeli, naenkrat — cilin cilin cilin — bn gn bn gn — pa delajte, če morete! Pa človek se nič ne bi dejal, če bi bilo to cinkanje in klinkanje in bimbamanje potrebno. Pa ga ni prav nič treba, nima nobenega smotra in nobenega zmisla, in ga tudi najrevnejši katoličan ne bi mogel pogrešati. Na deželi, kjer so hiše in čole daleč naokrog raztresene, je to zvonjenje še razumljivo in tudi ne povzroča takih muk. V mestu pa ne pomeni nič drugega, kakor prevzetnost klerikalizma, ki hoče stati nad vsem življenjem in ga v vsakem oziru pokoriti svoji volji, svojim šegam, svoji vrhovni oblasti. Društvo proti nočnemu zvonjenju, bi bilo naravnost potrebno. Če lahko policaj odžene človeka, ki zavriška po noči, tedaj ni umeti, zakaj naj bi ravno zvonovi imeli privilegij, da smejo po vsem mestu kaliti nočni mir.

— **Gostovanje.** Srbsko dramsko društvo V. Vukovića iz Beograda se namerava v Ljubljani predstaviti slovenskemu občinstvu z nekaterimi najmodernejšimi srbskimi dramskimi proizvodi. Predstave se bodo vršile dne 12., 13. in 14. t. m. v parku hotela Tivoli in sicer ob pogrnjenih mizah. Vstopnina K 1-60 in K 1.— Začetek vsakokrat ob 9. zvečer. Več se naznani na lepakih.

— **Seja strokovne komisije** bo v petek dne 11. t. m. ob 8. zvečer v ljubljanskih društvenih prostorih. Zaradi važnosti dnevnega reda vabimo tudi načelnike organizacij k seji. Tajništvo.

— **Umril so v Ljubljani:** Angela Podjed, posestnikova žena, 29 let. — Jernej Velkavrh, delavec v tobačni tovarni, 42 let. — Avgusta Niesner, žena godbenika, 25 let. — Neža Mivšek, tesarjeva hči, 21 let. — Edvard Počedenšek, železniški revizor v pokju, 70 let.

— **8 strelj otroke odganjal.** Iz Kranja poročajo: V Kokrici pri Kranju v bližini mlina Franceta Nagliča so se kopali mali, 7- do 13-letni dečki. Posestnikov sin Jože Gros jih je odganjal proč. Ker ga pa niso hoteli ubogati, je vzel v roko puško in ustrelil iz daljave kakih 20 korakov na kopajoče, ne da bi koga zadel. Kroglice so tako nizko letele, da bi bile lahko usodepolne za otroke. Gros se sedaj izgovarja, da je hotel otroke le postrašiti, ker

so kalili vodo, ki jo uporabljajo ljudje za pitno.

— **Strelna ubila mlado dekle.** Z Vrhnike poročajo: Ko se je okrog 3. popoldne nenadoma nad vrhniško okolico stemnilo nebo in je prihrula nevihta, zbežali so poljski delavci vrhniškega notarja Komotaria pod streho v lopo, ki stoji na polju med Sinjogorico in Drenovim gričem. Tam so vedrili g. notar sam, njegov pisarniški uslužbenec, blapec in več žensk, ki so žele oves. Kar naenkrat udari strelna skozi streho in mrtva se zgrudila 20 letna Mica Prek iz Vrhnike in en konj. Hlapec je bil precej hudo omamljen, po dobri četrt ure se je postčilo Kunstelj, pripraviti ga k zavesti. Vsem drugim navzočim se ni ničesar drugega žalega zgodilo, kakor to, da so popadali na tla in zavžili veliko strahu.

— **Velik požar v Kalu.** V petek popoldne okoli 3 je nenadoma izbruhnil silen ogenj v velikem dvojnem kozolec posestnika Mišmaša v Kalu. Kozolec je bil lesen, krit s slamo in poln poljskih pridelkov. Ogenj je preskočil bliskovito na sosednje hiše in v par minutah je gorelo v vasi 15 hiš in okoli 50 gospodarskih poslopij. Pogorelo je tudi stolp podružne cerkve sv. Lucije. Zvonovi so razpočili in padli iz zvonika. Kmetom je pogorelo vse, kar so imeli shranjenega v svojih gospodarskih poslopjih, vsa oprava in obleka v hišah in tudi nekaj živine po hlevih. Pri gašenju je bil en gasilec lahko poškodovan. Zažgal je Mišmašev 9letni sin, ki puši večkrat cigarete. Videli so ga namreč, da je bežal od kozolca, ravno ko je izbruhnil ogenj. Skupno škodo cenijo na 85 840 kron, zavarovalnina pa znaša le 26.100 K.

— **Policijske kanibalščine na Jesenicah.** Od sile mučen prizor se je nudi občinstvu v nedeljo nasproti jeseniške kavarne. Slabo znani občinski redar in revolverski junak je razkazoval svojo sirovost nad mirnim delavcem, ki je stal pred gostilno. Brez vsega vzroka se je zakadil vanj in mu napovedal aretacijo. Delavec, v svesti si svoje nedolžnosti, se ni takoj odzval njegovemu pozivu, nato ga je redar podrl na tla in ga prav divjaško suval in pretepal. Delavec ga je prosil, da naj odneha. Češ da pojde z njim, a policaj je pograbil sabljo in živinsko mahal z njo po svoji žrtvi. Vse navzoče občinstvo se je zgražalo nad policijskim divljanjem; nekdo pristopi in vtakne zbesnelemu policaju sabljo v nožnico. Mimo je prišel orožnik; z redarjem sta vzdignila delavca, ki je šel z njima, dokler sta ga pustila v miru. Ko pa sta ga začela znova suvati in pretepati, je zopet sedel na tla. Vsi navzoči smo ugibali, kaj bo, kadar bosta sama s svojo žrtvijo. Priče vsega dogodka so na razpolago. Pristojno oblast pozivamo, da napravi kanibalškim razvadam „varnostnih“ organov — pred katerimi ljudje niso več varni — kraj in konec!

— **Nov gasilski dom v Novem mestu.** Novomeški občinski svet je sklenil sezidati tamonjšni požarni brambi nov gasilni dom. V ta namen je kupljen prostor, kjer stoji doslej hiša ge. Koračin, za 6.500 K in prične občina v kratkem z zidanjem nove stavbe.

Štajersko.

— **Trbovlje.** Občinski odbornik J. Orešnik je s svojim postopanjem pripravil socialne demokrate v občinskem odboru do tega, da so ga pozvali, naj se opraviči zaradi običanja, da je izrabljaj svoj mandat sebi v prid, oziroma mu svetovati, naj odloži občinski mandat, če se ne more opravičiti. Med trboveljskim prebivalstvom je ta zadeva zbudila veliko zanimanje. Ogromna večina trboveljskih volilcev ni sestavljena iz telčikov, ki enkrat volijo in potem mislijo, da se jim ni treba nič več brigati do prihodnjih volitev. Ali gospoda Orešnika ne veseli zanimanje prebivalstva. Izvajanje sodruge Sitterja na občinski seji ga je tako ujezilo, da je poiskal nekega dopisuna, ki ga je moral v „Slovenskem narodu“ razglasiti — za najzavednejšega narodnjaka. Po Trbovljah se je razlegal smeh kakor še nikdar ne, ko je prišel „Narod“ s tistim dopisom sem. Liberalni list bi doživel velikansko presečenje, če bi potipal gospodu Orešniku malo žilico in če bi ga vprašal kaj je narodnjak in kaj zavednost. V Ljubljano je iz Trbovelj tako daleč, da se je treba peljati po železnici. Ali mi, ki smo bližji, vemo od enega do drugega konca trboveljske občine, da je Orešnik politična mešanica, ki celo „Narodu“ ne bi dišala. Odkar so minile volitve, čepi „najzavednejši narodnjak“ Orešnik med čuki, kjer je kuhan in pečen. Njegov ideal so veteranci z nemškim poveljevalnim jezikom, in po seji, ki je bila dne 15. julija, je tarnal vsepovsod, kako mu je žal, da ni bil na seji, kajti z njegovim glasom bi bil občinski odbor gotovo sklenil sprejeti in pozdraviti veterance. Če ima biti tak „narodnjak skozinski“, tedaj so ruski guber-

natorji sami svobodnjaki. Orešnik očita socialnim demokratom terorizem in pravi, da se sodrug Sitter jezi, ker je Orešnik s pomočjo drugih zabil, da ni bil izvoljen v občinsko starešinstvo. Reci, da ti ne reče! Ako bi bili socialni demokrate res teroristi in hileci, bi bil Sitter kljub Orešnikovi nasprotni agitaciji izvoljen v starešinstvo. Ker pa pozna sodrug Sitter načela svoje stranke in ve, kaj je dolžan svojim volilcem, je izjavil nasproti Nemeem, vpričo gg. Kramerja in Goropevška, da socialni demokrate ne bodo glasovali za Heutmann; Orešnikovi pristaji so pa potegnili z Nemei in so — „zavedno narodno“ složno z Nemei glasovali proti Sitterju. Ako si šteje Orešnik in njegov pisac to v čast, potem jima je privoščimo. Pač pa sodijo volilci drugače. Če se podtika socialnim demokratom, da se pri glasovanju ne ozirajo na volilce, lahko pravimo, da se ravno socialni demokrate najbolj potegujejo za blaginjo občanov in zavračajo vsako osebno dobičkalnost v občini. Sodrug Sitter je pa segel do jedra krivice, ki so obstajala dolga leta v občini, zakar so ga vlačili po sodnjah in bi ga bili končno najrajši pahili v zapor, zgolj zategadelj, ker je branil in varoval interese občanov. Vprašamo dopisuna, kdo je bil tisti, ki je predlagal v občinskem zastopu določbo trojne cene za meso, ki bi bile primerne. Danes še obstoji krivica, da more revež plačevati slabo meso v prid onim gospodom, ki dobivajo boljše. Kdo je nastopil z vso energijo proti trboveljski rudokopni družbi, ko je lansko leto nesramno vrgla celo vrsto ubogih delavcev na cesto in jih spravila ob kruh? Kdo je zagovarjal napravo prepotrebne javne lekarne? Edino socialni demokrate! Takih in sličnih stvari bi dopisunu lahko našli celo vrsto. Gliha skupaj štrija, pravi star pregovor. In najbrže je dopisun v „Narodu“ ravno tak „narodnjak“ kakor Orešnik sam.

— **Žena rešila otroku življenje.** Iz Celja nam poročajo: Te dni se je šel desetleten deček kopat v Savinjo, ne da bi znal plavati. Šel je pri drugem železniškem mostu v vodo, ki je tukaj precej globoka. Kmalu se je začel potapljati in je bil v nevarnosti, da utone. Soproga nekega knjigovodje, Marija Končan je brez pomisleka skočila za otrokom. Tudi zanjo je bilo nevarno, tembolj, ker se je deček oklenil njenih nog, tako da je komaj plavala. Vendar je s pomočjo čevljarjeve soproge Mornove srečno izvršila rešitev in spravila otroka na suho.

— **Nesreča.** Iz Lubečnega pri Celju poročajo: Zadnjega dne minolega meseca se je igralo pred Gorjupovo hišo mnogo otrok. Mlademu Mirniku, ki je na drevesu sekal veje, je padla sekira iz rok in smrtno nevarno ranila majhnega dečka Ivana Gorjopa, ki je že naslednji dan izdihnil vsled težkih poškodb na glavi.

Koroško.

— **Samomor mlade ženske.** Iz Celovca poročajo: Pretečeni petek popoldne ob 3. se je pri Otočah vrgla 23 letna sprevednikova žena Leopoldina Urbanec roj. Korat, pred brzovlak št. 411, ki je vozil iz Celovca. Truplo so našli na progi grozno razmesarjeno, z odtrgano glavo. Nesrečna žena je bila poročena jeseni leti 1909 ter je stanovala od aprila t. l. s svojim možem, sprevednikom južne železnice, v St. Rupertu pri Celovcu. Vzrok samomora še ni dognan.

Trst.

— **Ljubezenska drama.** K ponedeljkovi brzovlavi „Zarje“ smo prešli še naslednje podrobnosti o umoru, ki ga je najbrže iz ljubosumnosti izvršil 21 letni t-žak Andrej Kozlovic, rodom Tržačan, na 18 letni deklici Ani Cipolat, iz Vidma. Cipolat je imela ljubavno razmerje s Kozlovicem. V nedeljo zvečer okrog pol sedmih sta se srečala na ulici v bližini mestne bolnice. Kozlovic je spremljal mlado Ano v ulico della Pieta in stopil z njo v vežo hiš. št. 13. Na enkrat so mimoidoči začeli pretresljive glasove iz veže, katerim je nenadoma sledil mučen krik strahu in groze. Sočasno je planil Kozlovic s krvavim nožem na ulico in hotel umoriti še sebe. Toda slabo se je zadel, tako da se je le lahko ranil. Spustil se je torej v beg, ljudje pa za njim, dočim so drugi izkušali pomagati težko ranjenemu dekletu. Odpeljali so jo v bolnišnico, a ko so dospeli tja, je bila že mrtva. Med tem je zastopil neki Tomasini morilec pot na vogalu ulic S. Mauricio in Solitario. Kozlovic je mahal z nožem okrog sebe in je tudi Tomasinija ranil na levi rami. Nekateri gledalci praviijo, da je še enkrat obrnil nož proti sebi. V tem pa ga je prodajalka sadja Antonija Mantonia prijel od zadel in se ga z vso silo oklenila, tako da so ga drugi potem lahko prijeli in

mu vzeli nož. Banjenega so prepeljali v bolnišnico na oddelek za jetiko.

— **Utopljenec.** Med valolomom in pomolom V. v novem Fran Jožefovem zalivu v Trstu so našli mrtvo truplo, obstrinjeno na desnem senu. V žepu samomorileca se je našel samokres, 20 vin. gotovine in srebrna ura, brez vsakih dokumentov. Osebnost samomorilčeva še ni dognana.

— **S koso v roki** je stal v ponedeljek zvečer na borznem trgu 22 letni Miha Franza. Mimogredoči detektiv, kateremu se je položaj moža s koso zdel sumljiv, ga je aretirjal. Franza je na policiji pripovedoval, da ga je nek neznanec povabil v neko gostilno v starem mestu. Neznaneec ni imel denarja in ceho je moral plačati Franza. Policijski uradnik ga je vprašal, čemu je stal s koso na trgu. Franza mu je odgovoril: „Če bi mi prišel pod roke, bi mu odrezal glavo“. Poslali so ga v zapore v ulici Tigor.

— **Zastrupila se je v Trstu 30 letna Ana Conitto.** Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer je čez par ur umrla. Vzrok: fizična in moralna beda.

— **Najdeno truplo k Štefetu glavi?** Pred kratkim se je poročalo, da so našli na stopnicah nekega pomola v Trstu v žaklastem zavoju glavo. Sumili so, da je to glava mornarja Štefeta, ki je utonil ob znanem tržaškem orkanu. Vendar stvar še ni pojasnena. Mogoče je, da je trditev ugenila resnico, kajti v Gradežu so potegnili iz morja truplo utopljenca brez glave. Po obleki in drugih znakih sodijo, da je to truplo Štefetovo. Vendar pa s tem še ni rešena zagonetka, kako je prišla glava v zavoj in kdo jo je položil na stopnice.

Delavsko gibanje.

— **V kovinarski industriji na Nemškem** je mnogo manjših bojev, ki pa kažejo, da imajo podjetniki menda namen izzvati po celi državi velik boj. Na Turinškem so nastali spori v nekaterih podjetjih. Delodajalci so se kakor po dogovoru postavili na stališče: Brezpogojna kapitulacija ali pa izpor! V Lipskem so se pojavili neznatni boji; tudi tukaj je podjetništvo takoj zagrozilo z izporom. Medtem se je spor na Turinškem poravnal, ali podjetniki so izrekli izpor zaradi — Lipskega. Podobni dogodki so se odigrali v Norimberku, Düsseldorfu in drugod. Če uresniči podjetniki svoj namen, bo do 80.000 kovinarjev izprtih.

— **Stavke na Angleškem.** Stavka tesarov na železnicah se razširja in obsega že 12.000 delavcev. Nevarnost je, da se bo moral ustaviti železniški promet. — V Piverpsolu se razširja stavka železničarjev. Stavkujoči zahtevajo, da se določi 54 ur dela na teden in da se zviša plača za dva šilinga. — Stavka mornariških delavcev se nadaljuje kljub ugodni sodbi razsodišča, ker so neizpolnjene zahteve drugih kategorij. Tudi v vladnih skladiščih se je ustavilo delo.

ZADNJE VESTI.

Demisija vojnega ministra.

Dunaj, 8. avgusta. Dočim se uradno v vojnem ministrstvu lakonično izjavlja, da vojni minister Schönaich ni vložil prošnje za odpust in da ni nihče pozval na to, se v poučenih krogih trdovratno vzdržuje vest, da se s svojega dopusta v Auss'e sploh ne vrne več v vojno ministrstvo.

Velikoavstrijska katoliška liga proti otov.

Dunaj, 8. avgusta. Neki katoliški list, ki ima zveze z nadškofijsko palačo napoveduje ustanovitev velikoavstrijske patriotične lige, ki ne bi bila politična stranka, ampak veliko katoliško volilno društvo. Obsegalo naj bi vse avstrijske narodnosti, imelo tajništva po vseh deželah, vplivalo na imenovanje kandidatov pri volitvah, pospeševalo katoliško časopisje in se razvilo v hrbtnico katoliške protireformacije. Že v jeseni hočejo ustanoviti dunajsko tajništvo, da bi liga delovala še pri prihodnjih občinskih volitvah. Da ta politična tvorba ne bo politična stranka, je le igra z besedami. V klerikalnih krogih se pa oglašajo skeptiki, ki nočejo verjeti, da bodo nemški, zlasti češki klerikalci hoteli pristopiti.

Kolera v Trstu.

Trst, 9. avgusta. Bakteriološka preiskava je dognala, da ima 2 leten deček Rudolf Čabičar iz Milj, ki je že 2. t. m. obolel, pravo azijsko kolero. Deček je bil včeraj prenešen v morskii lazaret Sv. Jerneja. Tekom zadnjih dni se je konstatirala kolera še pri naslednjih bolnikih: 1. pri 57 letnem posestniku Andreju Bjeakar iz Sv. M. Magdalene Zg., ki je zbolel že 2. t. m. 2. pri 12letni, dne 4. t. m. zboleli Marceli Lipoš iz Grete; 3. pri dne 5. t. m. oboleli, v ka-

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo Tolstovrško slatino,

ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislina. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodne namene in organizacije 20 v, kamor naročnik določi. Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško, kjer je tudi gostilna, letovišče in prenočišče. Svoji k svojim!

varni „Mocca“ zaposleni dekli Pavli Knež in 4 pri 11letnem Virgiliju Orlando, ki je tudi dne 5. t. m. obolel. Včerajšnja popoldanska poročila zatrjujejo, da se od ponedeljka na terek ni pojavil noben nov slučaj.

Stanje izoliranih bolnikov.

Trst, 9. avgusta. Zdravstveno stanje večine v infekcijski bolnici izoliranih bolnikov je povsem zadovoljivo. Bolezen se jim od dneva do dneva obrača na boljše. Včeraj je zapustilo bolnico trinajst pod zdravniško kontrolo se nahajajočih oseb.

Novi slučaji.

Trst, 9. avgusta. Na parniku „Split“ sta se včeraj pojavila dva sumljiva slučaja kolere. Parnik so spravili v pomorski lazaret. Na krovu parnika „Petka“, ki se nahaja v ladjedelnici San Marco, je neki grški mornar obolel za sumljivimi znaki kolere. Tudi ta parnik je moral iti v pomorski lazaret.

Aviatični polet v Trst.

Trst, 9. avgusta. Včerajšnje aviatične tekme na višino pri Zavrjah sta se udeležila Jules Fischer in Manissero. V zračni višini 300 do 400 m vladajoča bora je letalca ovirala, da se nista mogla povzpeti višje nego do 600 m. Najvišje je poletel Fischer, ki je dosegal 650 m višine, dočim je Manissero dosegel neznatno višino 300 m. Zmagal je torej Fischer, ki je prejel zato darilo mestne občine tržaške v znesku 2500 K. Tekme se nadaljujejo. Nedeljske tekme se udeležita še dva tuja aviatika.

Pogreb kardinala Grusche.

Dunaj, 8. avgusta. Truplo kardinala Grusche so včeraj prepeljali na Dunaj ter postavili v ministrskem salonu nadškofijske palače na oder. Pogreb je jutri ob pol 4. pop. Pokopan bo pod kapelo sv. Barbare v cerkvi sv. Štefana.

Češka šola v Poštornji.

Postojna, 8. avgusta. Nižjeavstrijski deželni šolski svet je sklenil opustiti pararelko (češko?) šestega razreda na tukajšnji meščanski šoli. Prebivalstvo je zaradi tega sklepa silno razdraženo.

Tovarna je zgorela.

Teplice, 8. avgusta. O polnoči je nastal ogenj v steklarni Jež. Invalda in se z neznansko brzino razširil na bližnja poslopja. Vsa tovarna je pogorela do tal. Škoda znaša več milijonov.

Ogrska obstrukcija proti brambnim predlogom.

Budimpešta, 8. avgusta. Tudi na današnji seji se ni nadaljevala razprava o brambnih predlogih, ker je opozicija s štirinajstimi poimenskim glasovanjem, z vlogami in interpelacijami izpolnila vso sejo.

Velike poverebe v Hamburgu.

Hamburg, 8. avgusta. V tukajšnji državni banki so prišli na sled velikim poverbam. Bančna uradnika Wegener in Hamman sta poverila nad četrt milijona mark in denar zaigrala pri konjskih dirkah. Uradnik Wegener se je sam javil policiji; njegovega druga Hammana pa je policija še pravočasno aretirala.

Papežovo zdravje.

Rim, 8. avgusta. Kljub pomirjevalnim vestem iz Vatikana je v mestu znano, da je papežovo zdravje prav slabo. V Vatikanu so v velikih skrbih. Zdravniki so izrekli, da se papež ne more udeležiti jutrišnje slavnostne obilnice kronanja, vsled česar so odpovedali vso slavnost.

Angleški lordi se umikajo.

London, 8. avgusta. Včeraj je bila v zbornici poslancev pričakovana velika debata. Balfour je vprašal ministrskega predsednika, kdaj je svetoval kroni, da naj imenuje nove člane v gosposko zbornico. Asquith je odgovoril, da se je to zgodilo takrat, ko so lordi vložili svoje dodatne predloge k parlamentnemu zakonu. Nato je Balfour utemeljeval svojo že prej napovedano nezaupnico.

Asquith je takoj obširno odgovarjal. Podal je zgodovino krize od lanskega leta, omenil lanske razpust zbornice in nove volitve ter dejal: Sele ko se je pokazalo, da je zamanj moje upanje, da bo gosposka zbornica sprejela zakon, je bil vprašan kralj zaradi imenovanja novih članov ter je pritrdil, da bo porabil to svojo pravico, če bo potrebno. — Poslanec Hunt je interpeliral zaradi znanega Sylvestrovega „sredozemskega“ govora v Saleburgu. Državni tajnik Grey je odgovoril, da je bil govornik zelo slabo poučen, ali da se zaradi tega govora ne bo sklicevala nova mirovna konferenca, ker drugače ne bi bili nikdar brez konferenc. (Veslost). — Poslanec Mason je interpeliral zaradi Maroka. — Grey je odgovoril, da naj se interpelant za sedaj zadovolji s pojasnilom, ki ga je bil podal že ministrski predsednik. — Jutri ima gosposka zbornica odločilno sejo.

London, 8. avgusta. Zbornica poslancev je z 365 proti 246 glasovom odklonila nezaupnico vladi, ki jo je vložil Balfour.

Turška kriza.

Carigrad, 8. avgusta. Ne da se več tajiti, da je v ministrstvu kriza. Akutna je postala vsled spomenice, ki so jo predložili mohamedanski Arnavti velikemu veziru, zahtevajoči, da se jim dovolijo enake koncesije kakor Malisorom. Arnavti so zelo razdraženi in trdijo, da jim je veliki vezir pred štirinajstimi dnevi dejal, da ne dobe Malisori nikakršnih koncesij. Ministrski svet se je bavil s spomenico, pa so se pokazala nesoglasja. Baje je samo naučni minister zagovarjal zahteve Arnavtov. Vsed tega je izbruhnila kriza, ki je bila že davno latentna. Za velikega vezirja bo baje imenovan predsednik senata Said paša, ki ima sestaviti prehodno ministristvo. Pozneje pa ima prevzeti vladno čisto mladoturško ministristvo.

Odprava tujih pošt v Turčiji.

Carigrad, 9. avgusta. Turška vlada se je obrnila do evropskih velevladi, da opuste svoje posebne pošte v Levantu. Angleški poslanik Sir Lowther je obljubil pod pogojem, da se tudi druge države pridružijo. Turško časopisje poroča, da je Avstro-Ogrska že ob aneksiji Bosne in Hercegovine pritrdila tej želji turške vlade.

Prvi turški drednot.

London, 9. avgusta. Firma Beckers je sklenila s turško vlado pogodbo za zgradbo prvega drednota. Stroški so proračunjeni na 48 milijonov kron.

Albanija.

Solun, 8. avgusta. Zadnji Malisori so že zapustili črnogorska tla in se vrnil domov. Med njimi je tudi vrhovni barjaktar Sokol baši, ki se je vrnil že včeraj. Znani vstaški vodja Isa Boljatinac je glavarju v Skoplju naznanil, da zahteva 2000 funtov odškodnine n državno službo.

Skadar, 8. avgusta. Vojno stanje v Skadru je preklicano.

Cetinje, 8. avgusta. Črnogorska vlada izjavlja, da ni zahtevala od Turčije nobene odškodnine za stroške, ki jih je imela z Malisori, ker je le izpolnjevala zakone gostoljubnosti.

Carigrad, 9. avgusta. Vstaši pri Seicah so se udali in odložili orožja.

Kolera.

Cetinje, 8. avgusta. Črnogorska vlada zanika vesti o razširjenju kolere med vojaštvom. Pojavila sta se samo dva slučaja pred 14 dnevi. V deželi ni nobene kolere.

Odesa, 8. avgusta. V starem gnezdu vseh kužnih bolezni, v Odesi so se pojavili trije slučaji kolere, katere je zanesel angleški parnik „Bupert“ iz Italije. Bolniki so hitro umrli.

100 oseb je utonilo.

Aleksandrija, 8. avgusta. 5. t. m. se je na Nilu potopila ladja in je utonilo do 100 oseb. Dosedaj so dobili iz vode 36 trupel.

Homatije v Perziji.

Astrabad, 9. avgusta. Včeraj ponoči je turkmenska četa pod vodstvom Serdar Asada naskočila in zasedla mesto Damgan, ki je šest dni hoda oddaljeno od Teherana. Mesto je branila vladna posadka pod poveljstvom Masud Ul Mulka. Zmaga Serdar Asada je velike važnosti za prejšnjega šaha Mohameda Alija in je zelo vzpodbudila njegove pristaše.

Teheran, 9. avgusta. Vlada se na protest od ruske strani izgovarja, da je imenovala angleškega majorja Stockesa za to ker pozna perzijski jezik in deželo in bo vsled tega z lahkoto organiziral orožništvo.

Revolucija na Haiti.

Novi Jork, 9. avgusta. „New York Herald“ poroča, da je vlada prepovedala izkrcanje generalu Firminu, ki je došel iz Portorika.

Novi Jork, 9. avgusta. Na skupni seji obeh zbornic so proglasili generala Leconte za predsednika haitske republike. Sin dosedanjega predsednika Simona je pribežal v Novi Jork s polnimi kovčegi denarja.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Nov otroški voziček

je po ceni naprodaj. Poizve se v gostilni Resljeva cesta šte. 22.

Hotel Tratnik

„Zlata kaplja“

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 27, v bližini kolodvora.

Lepe zračne sobe. Priznana fina kuhinja. Izborno pljače. Nizke cene.

Lepi gostilniški prostori in povsem na novo urejeni velik senčnat vrt.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska c. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalnistroni Adler. Vozna kolesa

Ceniki zastoj in franko.

Tehnični birô in podjetje zgradb

Ingenieur H. Uhlir, Ljubljana, Resljeva cesta 26

Strokovna izvršitev vseh vrst načrtov in proračunov, znanstvena mnenja, prevzeta zgradb

Kavarna „Central“

Sv. Petra cesta št. 37 pri jubilejskem mostu

— se cenjenemu občinstvu in delavstvu toplo priporoča. —

S spoštovanjem

Štefan Miholič, kavarnar.

Francosko žganje „Diana“

je najbolje domače sredstvo

dobiva se pri vsakem boljšem trgovcu na deželi, ter v Ljubljani v lekarni g. Gabriela Piccoli in pri gosp.

Franc Babič, Berjak & Šober, Viktor Cantoni, B. Cvančara, L. Češnovar, Marija Jemec, A. Jerše, Anton Kanc, Lod. Kotnik (Šiška), J. Krivic, Ant. Krisper, Leskovic & Meden, Antonija Mehle, Tomaž Mencinger, Josip Mihelič, J. Oblak, J. Perdan, V. Petričiča nasl. J. Samec, Ivan Pintar (Šiška), J. Rosshäupl, A. Šarabon, F. Sark, M. Spreitzer, Franc Terdina, J. Vodnik (Šiška) pri „Konsumnem društvu“ za Ljubljano in okol.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon šte. 168.

v Ljubljani

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Zaloga v Spodnji Šiški.